

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Kuhinja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s poštno listom 2 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 3 K, za druge isvenavstrijaske 6 K. Kdor hoče sam ponj, plaša na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kake“ „Kakeznega društva“ dobiva list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta 5, — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije, za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeran popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Reklamacije se poštno proste.

Današnja številka obsega 8 strani in ima za naročnike stenski koledar kot prilogo.

Avstrija in vojska.

Že od početka balkanske vojske smo izražali bojazen, da se zna iz nje izemiti svetovna vojska, v katero bo zapletena tudi Avstrija. Sedaj je videti, kakor da bi se naša bojazen uresničevala. Avstrija stoji v napetem razmerju s Srbijo in Rusijo, a na svojo zaveznico Italijo se ne more zanesti.

S Srbijo si zaradi tega nismo dobri, ker ji ne dovoli naša vlada prostega pristopa skozi Albanijo do Jadranskega morja, ampak želi nerazdeljeno in samostojno Albanijo. Pa tudi zadeva z avstrijskim poslanikom Prohasko v Prizrenu je slabo uplivala nad medsebojno razmerje. Zadeva se sedaj preiskuje in je odposlala Avstrija zastopnika Edla v Prizren, da se na licu mesta pouči, kaj se je zgodilo s Prohasko.

Težje je razumeti, zakaj mobilizira Rusija proti nam. Res je, da s tem podpira srbske zahteve po luki na Jadranskem morju. Toda ali se ji gre samo za srbsko luko? Ali bi res šla Rusija samo radi srbske luke v negotovo vojsko z Avstrijo in Nemčijo; kajti po določbah trozveze nam mora pomagati z vsem vojaštvom, ako nas Rusija napade. Vzroki sovražnega zastopanja Rusov proti nam so pač drugi. Sedaj, ko so se osvobodile balkanske države z lastno močjo, bo pri njih ruski vpliv padel, avstrijski pa raste, ne moreda vsled ljubezni ali prijateljstva, ampak, ker sta Avstrija in Balkan iz gospodarskih ozirov tesno vezana drug na drugega. Mi izvažamo mnogo blaga na Balkan, a Balkan mnogo k nam. Vsled tega je v karist Rusov, da se nas na kak način že koli oslabi. To bo razlog, da se pripravlja Rusija na vojsko proti nam.

Kakor rečeno, mora Avstriji Nemčija z vso vojaško silo priskočiti na pomoč, ako jo napade Rusija. Zato se sliši, da tudi Nemčija že mobilizira. Tudi Italija bi nam morala pomagati, a na njo nihče ne računa. Zadovoljni bomo, ako nas zahrbtno ne napade, ko bomo mi z drugimi v vojski. Lah nosi pod plaščem nož, ki je vedno nabrušen za Avstrijo. Italijanska vlada se nam dela sicer prijazno, toda italijansko ljudstvo nam je nad vse prijazno. Dne 20. novembra so se vršile v Rimu velike protiaustrijske demonstracije. Velikanska množica je izražala nevoljo, ker je Italija preveč prijazna Avstriji. Množica je prodrla celo pred kraljevo palačo. Kralj in kraljevska rodbina so se morali pokazati na balkonu. Taka je ljubezen Italijanov do nas.

Kakor hitro bo pa potegnila Nemčija sabljo iz nožnice, je skoro izključeno, da bi ne vstala Francija proti Nemčiji. Francija se hoče maščevati za nesrečno vojsko leta 1870 in si priboriti nazaj takrat izgubljeno Alzacijo in Lotringijo. Tudi Anglija že dolgo časa preži na Nemčijo, ki se je prehitro razvila in po celem svetu uspešno tekmuje z angleško trgovino. Že prihajajo vesti, da je pomnožila Francija svoje vojaštvo ob nemški meji, kakor pravi, zaradi tega, ker so poslanci izrazili to željo. Angleško brodogradje, ki je stalo pred obalo Male Azije, je nenadoma odpoklicano, in sicer, kakor se hudomušno naznaja, da se založi z novim premogom.

Pred nami stoji torej nevarnost, da izbruhne svetovna vojska. Evropa lahko oboroži 20 milijonov vojakov. 10 milijonov jih lahko takoj postavi na bojišče. Na dan bi stala ta ogromna armada 300—400 milijonov kron. V 14. dneh bi bilo najmanj 100.000 mrtvih in 500.000 ranjenec. Tovarne bi zaprli. Trgovine bi počivale. Pol stoletja bi trajalo, da bi se rane evropske vojske zacelile.

Naš prestolonaslednik v Berlinu.

Dne 22. novembra se je peljal naš prestolonaslednik Franc Ferdinand v Berlin, da obišče nemškega cesarja. Za ta obisk se je sicer že dolgo vedelo, toda veliko presenečenje je vzbudilo, ker se je za njim pripeljal tudi načelnik avstrijskega generalnega štaba, Semua, ki je imel več ur trajajoče posvetovanje z načelnikom nemškega generalnega štaba, Moltke. Vse je edino v sodbi, da sta se visoka vojaška dostojanstvenika posvetovala, kaj ukreniti nasproti ruskim mobilizacijam.

V Avstriji se vršijo neprestano posvetovanja vojaških krogov. Dokler so bile delegacije, v Budimpe-

sti, sedaj na Dunaju. Vsi ti dogodki kažejo, da živimo v skrajno resnih časih. Le eno upanje imamo: Naš cesar je velik zagovornik miru. Dokler ne bo nevarnosti, da trpi Avstrija škodo, ne bomo zgrabili za orožje. Avstrija gotovo ne bo lahkomišelnost začela vojske.

Iz Nemčije prihaja vest, da je odredila vojaška oblast mobiliziranje nekaterih vojnih korov ob ruski meji.

Rusija mobilizira.

Iz Petrograda prihajajo poročila, da je začela Rusija mobilizirati in da pošilja svoje vojaštvo proti avstrijski meji. Jasno je torej, da ima Rusija namen, udariti proti nam. Sedanji trenotek, ko imamo napete razmere s Srbijo, se ji zdi ugoden za to. Morda se zanaša tudi na Italijo. V istini tudi italijanski listi vnovič hujskajo na vojsko proti Avstriji. Zdi se, kakor da bi se hotel ves svet obrniti proti nam.

Komaj se je vrnil ruski car iz Spale, kjer je bival pri obolenem carjeviču, v svoje bivališče Carskoje selo pri Petrogradu, že je poklical vojnega ministra k sebi. Vojnemu ministru je baje podpisal ukaz, da se mobilizira 24 vojnih korov. Predpriprave za to mobilizacijo so se vršile že več časa in so bile končane dne 23. novembra. Najprej se bodo mobilizirali na Avstrijo meječi kraji: Vilna, Varšava, Odesa in Kiev, potem pride na vrsto veliki moskovski okraj. Tudi donski kozaki so pripravljeni, da se pošljejo na mejo. Brezkončna vrsta vojaških vlakov prevaža vojaštvo in vojna sredstva na avstrijsko mejo. Položaj je zelo resen, toda bilo bi prenačljeno, ako bi sodili, da ni nobenega upanja več, da se ohrani mir.

Avstrijske vojaške priprave.

Ogrska vlada je izdala na vse časopise odlok, da ne sme nihče pisati o gibanju vojaštva in sploh ne o dogodkih, ki jih opaža pri vojaštvu. Samo to se sme dalje poročati, kar bodo poročali uradni listi. V Avstriji takega odloka ni treba, ker imamo že obstoječe postave, ki se izvajajo, kadar spozna državna oblast to za potrebno. Pripomniti pa je, da se v resnih in nevarnih časih navadno mnogo, mnogo več govori, nego je istina.

Vojska na Balkanu.

Zmage balkanskih narodov čudno vplivajo na Nemce in na Madžare. Nič kaj se jih ne veselijo in privoščili bi stokrat rajši Turkom zmage, nego kršč. narodom. Pravijo, sedaj bo tudi Slovincem in Hrvatom v avstro-ogrski državi zrastle greben, ker njihovi bratje na Balkanu tako krasno zmagujejo. V Budimpešti so imeli že Nemci posvetovanje z Madžari, na katerem so prišli do sklepa, da morajo od sedaj skupaj držati proti avstro-ogrskim Jugoslovanom. Posvetovanja se je udeležil tudi koroški Dobernik.

Gotovo je, da bo morala Avstro-Ogrska izpremeniti dosedanjo politiko proti avstro-ogrskim Jugoslovanom, Slovincem in Hrvatom. Mi zahtevamo, da se spoštuje geslo: „Slovenija Slovincem!“ Naši kraji niso zaradi tega tako rodovitni, da bi nosili tujcem dobiček, uradov in šol nimamo zaradi tega, da bi se po njih šopirili tuji ljudje. Slovenija Slovincem! Mi dajemo državi, kar je njenega, a tudi država mora dati nam, kar je našega. Najmanj pa bomo trpeli, da bi smeli prisiljeni ljudje, kakor so štajerčijanci, dvomiti o našem domoljubju ter hujskati tujce na naše slovensko ljudstvo. V nedeljo hočejo uprizoriti tako hujskarijo proti pridnemu in poštenemu slovenskemu ljudstvu ter ga javno sumničati, da ni državi in cesarju zvesto. Takih izzivanj ne bomo na noben način trpeli, kajti naše ljudstvo je prešlo za domovino več krvi, kakor štajerčijanci šnopsa za svoje trebuhe. Mi smo zvesti Avstriji, nihče na svetu pa nas ne bo ovrnil, da bi se ne veselili vojnih uspehov svojih bratov na Balkanu.

Vkljub vsem nasprotnim vestem je zelo verjetno, da se pogaja Turčija zopet za mir, čeravno so se ta pogajanja že enkrat ustavila. Drugače si ne moremo tolmačiti miru, ki vlada pri Cataldči. Kajti majhne praske, o katerih se od tedaj poroča, vendar niso resna vojska.

Srbija ima zabeležiti novo zmago pri Bitolju, o kateri smo že poročali. Bolj ko vojska, skrbi Srbijo razmerje do nas. Zadeva radi avstrijskega poslanika Tabija v Mitrovici se je končala s tem, da je po-

slanik zbežal in biva sedaj v Budimpešti. V Prizren k poslaniku Prohaski gre poslanik Edl na preiskavo. Srbska glasila doslovno trdijo, da se Prohaski ni nič zgodilo, ampak da ga le stražijo, ker se je iz njegove hiše streljalo na Srbe. Glede obali ob Jadranskem morju so Srbi nepopustljivi. Prihajajo vesti, da so že nekatera mesta ob morju zasedli.

Bolgarsko-turško bojišče.

Kako je v Drinopolju.

Ranjeni turški častniki v solijskih bolnišnicah, vjeti pri Drinopolju, pripovedujejo grozne reči o položaju v obleganem mestu. Eden izmed njih opisuje položaj tako-le: „Zaprli smo bili v trdnjavo, kakor pti. ce v kletki, in nismo vedeli, kaj se godi okoli mesta in kaj bo z nami. Od vseh strani smo bili obkoljeni. Samo čuli smo čisto strašno grmenje sovražnikov artiljerije. Naši generali so izgubili glavo v tem obupnem položaju. Generalni štab je zapovedal nekaj, a komaj se je šlo za izpolnitev iste zapovedi, že je prišlo drugo povelje. — „Hodže“ (turški pop) so pridigovali v džamijah (molitnicah) in po ulicah, da prodirajo naše čete v bolgarsko ozemlje od dne do dne dalje; da so Bolgari premagani, a Drinopolju da se ni ničesar bati; sicer pa še pride pomoč iz Carigrada...“

Nekateri bolj izvedeni Turki so o tem dvomili in povpraševali ponižno hodže pri vsem spoštovanju, ki ga imajo do propovednikov „korana“ (nekako turško sveto pismo): „Od kod pa veste vi služabniki Mohamedovi, da je tako, ko smo vendar mi tudi zaprti, kakor v kletki.“

Nato so oni odgovarjali: „Glas preroka nam je to objavil!“

„Mi smo pa bili vkljub temu prepričani“, pravi jo zdaj turški častniki, „da je naša usoda rešena“. Iskali smo po mestu kruha, ko smo že cele dni trpeli lakoto. A vsega, s čemur bi se mogla lakota potolažiti, je manjkalo. Vojaki, bosi, lačni, utrujeni in žejni, niso hoteli več našega povelja poslušati. Ležali so kakor nemi po tleh. Bili smo primorani, postreljati nekatere vojake, da uplašimo s tem druge vojake, da gredo v boj. Seveda smo se kmalu prepričali, da se ne da doseči s takimi vojaki nobenih uspehov.“

„O drin je pravi pek el“, tako je skočil ranjeni turški častnik svoj žalostni opis.

Kako je pred Carigradom.

Listi poročajo, da se še vedno vrše med bolgarskimi in turškimi vojskovodji pogajanja za premirje. Bolgarska vlada je, kakor se poroča, stavila Turčiji pogoj, da se v 7 dneh izjavi, ali sprejme bolgarske predloge ali ne. Če ne sprejme predlogov, bodo bolgarska, grška in srbska armada korakale proti Carigradu. Srbska poročila pravijo, da se bije pri Cataldči že 4 dni vroč boj. Bolgari se Turkom vedno bolj približujejo. Bolgarska pehota je oddaljena od turške le nekaj 500 metrov. Nekateri, posebno nemška poročila, vedo kajpada povedati, da se Turki dobro drže in da je turška armada pri Cataldči v ugodnejšem položaju nego bolgarska.

Bolgarske torpedovke napadle turško bojno ladjo.

Po noči, dne 20. novembra, so 4 bolgarske torpedovke, ki so patrolirale po Črnem morju ob bolgarski obali blizu Varne, zapazile več turških ladij, ki so se bližale obrežju. Dve bolgarski torpedovki sta se približali turški križarici „Hamidie“ in izstrelili na-njo več torped. Križarica je bila močno zadeta v stran in dala signal za pomoč. Na ta klic se je približala druga turška križarka, ki je začela streljati na bolgarske ladje, a se je kmalu umaknila.

Bolgarske torpedovke so bile le malo poškodovane, ranjen pa je samo en vojak. „Hamidie“ je še komaj priplula v carigradska vojni pristanišče. Zadnji del ladje je bil že pod vodo, jadrnik je bil porušen.

Potrpežljivost bolgarskih ranjenec.

V Sofiji na Bolgarskem se nahaja bolnišnica, katero vodijo katoliške usmiljenke. V tej bolnišnici opravljajo sedaj za časa vojne več zdravnikov s Francoskega vojnega službe. Vodja teh zdravnikov se je o ranjenih Bolgarih sledeče izjavil: Bil sem priča prizorov, ki mi segajo globoko v srce. Hude bolečine trpijo ranjenci, a niti eden ne toži, ne vzdihuje. Za svoje rane se le malo zmenijo, četudi so težke. Vsek želi

le ven na bojišče. V moji pričujočnosti se je dogodil slučaj, kakor se menda v nobenem drugem boju. S svojim zdravniškim nožem sem bil pred ranjencom, kateremu bi naj izrezal kroglo, ki mu je tičala v rami. Da ne bi čutil tako hude bolečine, sem hotel ranjenca s posebnim mamilnim sredstvom omamiti. A Bolgar me je rotil in prosil, naj režem, kolikor hočem, samo omamiti ga ne smem. Ranjenčevi želji sem ustregel. Mislim, da itak ne bo prenesel velikih bolečin operacije. A kakor je Bolgar vedno junak, tako je bil tudi v tem slučaju. Še zmignil ni, ko sem mu rezal roko. Ko so bile bolečine največje, je začel junaški Bolgar prepevati priljubljeno bolgarsko narodno pesem „Šumi Marica!“ Dasiravno je oteklo Bolgaru pri operaciji mnogo krvi, vendar me je končno vprašal: „Ali bom mogel iti zopet na Turke?“

Oče proti sinu -- sin proti očetu.

V vasi Silenica na Bolgarskem ob turški meji živi kmečka rodbina Božidarov. Rod Božidarov je močan in krepak. Pred 20. leti je neka turška družina ugrabila 26letnemu družinskemu poglavarju 2letnega sina-prvenca Ivana. Očeta je ta izguba neizmerno bolela. Iskal je do letos svojega sina; toda nič ni pomagalo, sina Ivana ni mogel najti. Če je srečal kje kakega mladeniča, ki se mu je zdel podoben izgubljenemu sinu, je zahteval, da je ta razgalil svoja prsa. V družini Božidarov je bilo namreč že od nekdaj v navadi, da so vsakemu dečku, ki je bil star eno leto, napravili na poseben način v kožo na prsih znamenje roditelja, to je križ in Krstno ime. To znamenje je ostalo v koži neizbrisno.

Ko je napočila letos vojna med Turčijo in Bolgarijo, je takoj stari Šimen Božidarov zbral v Silenici prostovoljno četo 18 mož. Tudi svoja 2 sinova, stara 19 in 18 let, je vzel seboj, in krenili so dobro oboroženi proti Turčinu. „Maščujmo Ivana!“ je bil bolni klic tej Božidarovi četi. Joj Turčinu, kjer je sekala s handžari ta četa! Kot snopje za pridnimi žanjicami, so padali Turčini. Šimen, velik, koščen mož, je sekal neusmiljeno po turških glavah, njemu so sledili njegovi tovariši. V bitki pri Lile-Burgasu si je Božidarov izprosil od poveljnika dovoljenje, da sme s svojimi 12. tovariši — 6 jih je v prejšnjih bojih že padlo — napasti nek važen hrib, kjer so imeli Turki postavljen top, iz katerega so pošiljali med bolgarske čete usodepolne kroglice. Zgodaj v jutro, dne 30. oktobra, se je splazila Božidarova četa kvišku po potočku, ki je pritekal s tistega hriba. Krog in krog potočka je bila zaraščena gosta šuma, tako, da jih Turki niso opazili. Začelo se je že daniti, ko je prispel Šimen s svojimi junaki na vrh griča. Z enim samim udarcem je podrli Božidarov Turka, ki je stal na robu griča na straži. Nato pa je udarila vsa dvanajstotica proti turški četi, ki je bila zbrana okrog topa. Turkov je bilo čez 60; bili so nepriljubljeni na ta nenaadni napad.

S klicem „Maščujmo Ivana“, so se Bolgari zagnali kot jastrebi med Turke. Začel se je grozen boj na nož. Strašno smrtno pesem je pel Šimov handžar med Turki. Posekal jih je že gotovo nad 10. Samo 14 Turkov je še stalo Bolgarom nasproti, izmed katerih so že tudi 4 padli, med tem oba mlajša Božidarova sinova. Turkom je poveljeval mladi častnik. Tudi ta se je kazal junaka. Ko je Šimen posekal še 4 druge Turčine, spravil se je nad poveljnika. Začel se je dvoboj na življenje in smrt. Iskre sta kresala handžarja, okrvavljena sta bila oba junaka, a premagan še ni bil nobeden. Vsi ostali Turki in Bolgari so že ležali mrtvi ali ranjeni na tleh, a poveljnika se še borila.

Šimen, že ves krvav in izmučen, zbere še zadnje moči, zakliče „Maščuj Ivana“, in podere nasprotnika na tla. Presekal je mlademu turškemu poveljniku prsi na dvoje. A kaj zagleda junaški Šimen? Padli Turk je imel na prsih, iz katerih je vrela kri, znamenje Šimovega sina Ivana. — „Maščeval sem svojega sina!“ je še zaklical in se zgrudil na tla. Našel je sina...

Na hrib so pridrvele nove bolgarske čete, ki so obrnile turški top proti Turkom. — Član Božidarove čete, ki je bil kot ranjenec priča boja med očetom in sinom, je prinesel v domačo vas poročilo, kako je oče maščeval sina.

Katoličani v Bolgariji in Srbiji.

V Bolgariji prebiva okrog 30.000 bolgarskih katoličanov. Od teh jih je 20.000 latinskega obreda, ki spadajo pod nadškofijo v Sofiji. Katoliških Bolgarov vzhodnega obreda je nad 10.000. Ti so razdeljeni v 3 škofije, oziroma cerkvene pokrajine, namreč Carigrad, Solun in Drinopolje. Da ni večina bolgarskega naroda katoliške vere, je največ kriv carigradski grški patriarhat, Patriarhat je vedno podžigal sovražstvo med katoličani in pravoslavni razkolniki kristjani. Bolgari so katoličanom zelo naklonjeni; že leta 1860 so se hoteli Bolgari prikloniti katoliški cerkvi. Veliko jih je, in sicer izmed najboljših bolgarskih rodoljubov, pristopilo v katoliško cerkev. Da jih ni pristopilo več, sta zakrivila Rusija in Anglija, ki sta začeli hujskati proti Rimu in tudi vplivali na Carigrad, da je grški patriarhat zadovoljil bolgarske zahteve.

Upanje je, da se bodo sedaj, ko bo s turško državo vred ponižana tudi grška razkolniška cerkev, razmere za katoliške cerkve na Bolgarskem izboljšale in da bodo Bolgari vendar enkrat našli pot, zopet tja, kamor so ga vedno iskali, v središče pravega krščanstva, v Rim.

Najvažnejša škofija v pokrajinah, kjer prebivajo Bolgari, je škofija Drinopolje. Po svoji notranji organizaciji je ta škofija najpopolnejša, ker ima največ

dobrih domačih duhovnikov, ki so se lansko leto po nasvetu slovenskih duhovnikov organizirali popolnoma po vzoru naše duhovščine. V tej škofiji se lepo razvija katoliški tisk, ki bo posebno v novi veliki Bolgariji največje važnosti. Brez dvoma bodo bolgarski katoličani vseh pokrajin vsled vojske veliko trpeli, gotovo pa bo največ trpela drinopoljska škofija.

V Makedoniji (solunska škofija) delujejo domači bolgarski duhovniki, francoski lazaristi in usmiljenke (med njimi je več Slovenk) ter domače evharistinke, ki zelo živahno delujejo. Evharistinke vodijo šole, sirotišnice in nedeljske šole.

Tudi v Carigradu je katoliška bolgarska škofija, ki ima namen, da zastopa katoliške Bolgare v Turčiji pri turški vladi.

V Novi Srbiji, ki obsega tiste pokrajine, ki so jih vzeli Srbi Turkom v zadnjih bojih, se nahaja katoliška škofija Skoplje. V to škofijo spadajo okraji Peč, Djakovica, Prizren, Priština in Skoplje. V tej škofiji je okrog 2000 hiš katoliških Albancev. Sedež škofije je Skoplje (Uskub), a škof prebiva že več let v Prizrenu. Sedanji škof se imenuje Lazar Dimijade, ki pa se sedaj mudi na Dunaju; nadomestuje ga kot škof Josip Raman, ki je po rodu Srb iz Črne gore. Škofije šteje 10 katoliških cerkev, in sicer v Skoplju, Letnici, Stubli, Uroševcu, Janjevi, Peči, Mitrovici, Prizrenu, Djakovici in vasi Cubli pri Prizrenu. Najmočnejša katoliška občina je v Janjevu na Kosovem polju. Prebivalci te vasi govorijo srbski jezik. Pečajo se skoro večinoma z obrtjo. Največ je kovačev. Vas šteje nad 300 hiš, iz katerih je izšlo največ katoliških duhovnikov in celo več škofov. Katoličani se dele v 2 politični struji. Eni so naklonjeni Avstriji, drugi pa zahtevajo lastno upravo. Kakor se zatrjuje od Srbov, dobijo katoličani svojo versko samoupravo (avtonomijo), kakor jo imajo že katoličani v Črni gori. Da po kaže kralj Peter svojo naklonjenost tudi katoličanom, je v nedeljo, dne 17. t. m. prisostvoval službi božji v katoliški cerkvi v Skoplju. Sveto opravilo je izvršil škofov namestnik Josip Raman, ki je pozdravil v svojem govoru kralja Petra kot osvoboditelja. Cerkev, ki je nova, je bila lepo okrašena in polna vernikov. Kraljev obisk je napravil na vernike velik utis.

Turške grozovitosti.

Nek bolgarski vojak piše o teh v bolgarskem listu „Mir“ sledeče:

„Pišem vam v najgroznejšem duševnem razpoloženju, pišem vam o drugem Bataku. (V Bataku so namreč Turki leta 1876. uprizorili grozovito klanje krščanskega prebivalstva, ki je dal povod osvobodilni rusko-turški vojni.)

Zgodilo se je to v vasi Ajvalji.

Tu je umikajoča se turška vojska izpremenila vas v pravcato mesnico, prebivalce pa poklala kakor živino. Prizanesli niso nikomur, ne starcem, ne ženskam, ne otrokom.

Tukaj, pol kilometra zapadno od naših postojank, so našli moji tovariši 19 razmesarjenih mrtvih trupel. Med umorjenimi so bile 4 ženske in 2 otroka. Eden izmed otrok je bil star 7—8 let, drugi pa 10 let. Toda ne samo to, po vseh jarkih in potih v okolici one nesrečne vasi leže razmesarjena trupla vaščanov in vaščank. Tovariši-očividci so mi pripovedovali, da so našli v raznih hišah umorjene noseče ženske, katerim so divjaki razparali telo in v njem zaklali še nerojene otroke.

Jaz sam teh strahovitosti nisem šel gledat, ker vpričo takšnih grozot preveč duševno trpim. Toda, ne da bi hotel, sem naletel na ta-le, srce pretresujoč prizor: Poslan po poslih, sem prišel v bližino gori omenjene vasi. Oddaljen sem bil od vasi še več kilometrov. Tu ob potu sem našel 10, strahovito razmesarjenih trupel. Med mrtveci je bil tudi boljše oblečen mož, ob čegar strani je ležalo na kose razsekano 4-letno dete. Kraj njih je čepel 15—16letni mladenič, krčevito se jokajoč: umorjenca sta bila njegov rodni oče in brat.

Prijel sem nesrečnika za roko ter mu velel, naj gre z menoj. Toda molče je odklonil mojo pomoč ter še glasneje zaihtel. Z njim sem se zjokal tudi jaz.

Pripominjam, da so v vasi Ajvalji stanovali sami Grki.

Vsi umorjenci v vasi in okolici, kolikor jih nisimo mogli zagrebsti mi, so ostali nepokopani.

Kje je sedaj „prosvetljena Evropa“, kje so inozemski poročevalci, da bi si na licu mesta ogledali „kulturne“ čine „omikanih“ turških vojakov?!

O drugem činu turške grozovitosti poročajo italijanski listi: V neki vasi blizu Odrina se je plazil na nogah ranjeni bolgarski stotnik po kolenih proti kottiču, kjer bi našel pri velikih bolečinah vsaj malo zavetja. Kar ga zapazijo Turki nekega eskadrona. Te zverine planejo nanj, izrežejo mu oči, odsekajo nos, ušesa, nogi in roki, z odrezanimi deli telesa pa mu zamaše usta. Za to trpinčenje je izvedel bližnji bolgarski eskadron, ki se je s tako besnostjo vrgel na te krvoloke, da je posekal vse do zadnjega moža. Vrh kupa turških trupel položili so truplo mučenca-stotnika.

S tem pa naše poročilo o turških grozodejstvih še ni končano. Dan na dan poročajo listi o novih grozotah, ki jih uganjajo Turki.

Tako so n. pr. v vasi Bansk, še predno se je začela vojska, zagrešili te-le grozovitosti: Dne 14. oktobra so Turki napadli hišo vaškega načelnika Ivana Goleva, očeta dvanajstih otrok. Moža so naravnost zverinsko mučili ter so ga končno s kopiti svojih pušk potolkli do smrti. Njegovo hčer, ki je služila kot učiteljica v domači vasi, so hoteli posiliti in potur-

čiti. Komaj se ji je posrečilo napol mrtvi uteči zverinam v žloveški podobi in najti zavetje pri predstražah bolgarske vojske. V času od 10. do 16. oktobra so Turki v tej vasi pomorili okrog 200 oseb, veliko mož, očetov nepreskrbljenih otrok, pa so odpeljali seboj. Kaj se je zgodilo s temi siromaki, ni znano, zatrjuje pa se, da so turški vojaki vse te na potu v Seres pomorili.

Tako so postopali turški vojaki s kristjani že pred vojsko; da je med vojsko njihova surova grozovitost narasla, spričujejo med drugim naša predstojenja poročila.

Grško-turško bojišče.

Grki v Solunu.

Poročevalec dunajskega lista „Reichspost“ poroča o slovesnem vходу Grkov v Solun sledeče: „To, kar smo doživeli tukaj zadnje tri dni, se nam zde sanje ali pravljice; in če ne bi bil sam navzoč pri vходу grške armade, kateri je bil na čelu prestolonaslednik Konstantin, bi ne mogel verjeti. Tako naglo in silno so prišli ti dogodki, s tako grozničavo hitrostjo se je tukaj odigral kos svetovne zgodovine, da smo bili vsi preseenečeni. Solun je prišel brez puškega strela, brez udarca z mečem, Grkom v roke. Armada turškega poveljnika Hassan-Tahsin-paše, ki bi naj bila preprečila združitev Bolgarov in Srbov, je naenkrat izgnila, kot suho listje je raztresena na vse strani.

Način, kako je sprejel Solun zmagovalce, dokazuje, da mesto že dolgo pravzaprav ni bilo več turška posest. Z brezkončno radostjo in slovesnimi vzkliki so bile v mesto korakajoče čete vsprejete od kršč. prebivalcev, s cveticami kar obsipane. Dne 10. nov. ob 11. uri dopoldne je korakala večina grške armade s prestolonaslednikom Konstantinom na čelu v Solun; dež je lil neprestano; toda vreme ni moglo ljudstva, katero je stalo do gležnjev v vodi, zadrževati, da ne bi šlo prihajajočim grškim vojakom daleč pred mesto z gožbo, zastavami in cveticami nasproti in svoje rešitelje radostno sprejelo. Kar se je tukaj zgodilo, se ne da s peresom popisati, človek mora to sam videti, sicer nima nobenega pojma. Slabotni starčki, mamice, ki so se še komaj pokonci držale, možje, žene, otroci, Bolgari, Grki, Armenci in Srbi so se objemali ter so se veselja jokali. Celo prestolonaslednik Konstantin sam ni mogel zakrivati ganutja.

Turška žandarmerija, katera se vsled dogovora ni smatrala kot pripadajoča k turški armadi, mora vzdržati javni red in skrbeti za varnost ter se je s svojo novo službo docela sprijaznila.

Znamenita je sprememba pri judih. Kakor znano, so tri četrtine mestnega prebivalstva judje, iz katerih sredine je izviralo turško prostozidarstvo in mladoturštvo. Solunski židje so bili najglasnejši mladoturški kričači in razpad, katerega so razširili mladoturki v turški državi, je solunski izdelek. Judje, kateri so bili malo poprej najzagrizenejši mladoturški pristaši, so postali naenkrat navdušeni Grki in so kot za slavo z Grki in Armenci okraševali svoje hiše.

Veliko število turških oficirjev, kateri so dozdaj zasedali kavarne in gostilne, je izginilo, kot bi jih veter pomedel; mnogo od njih je sedaj v civilni obleki, katero so si še pravočasno preskrbeli, komaj spoznalo. Večina turških častnikov je igrala ne posebno junaško in slavno vlogo in nje zadene krivda na žalostnih porazih turške armade.

Kakor poroča pozneje isti poročevalec, so naložili grški vojaki iz morja na tisoče pušk, ki so jih junaški turški vojaki pred predajo mesta vrgli v morje.

Pred Dardanelami.

Grki se pripravljajo, da združeni z bolgarsko armado, vdoro na polotok Chersones ter napadejo Galipoli ob Dardanelah. Obenem baje namerava napasti grško brodogrje Dardanele. Grške ladje prevažajo bolgarske čete, ki so bile dozdaj v Solunu, v zaliv Xeros, da od tam napadejo Galipoli in začnejo prodirati proti Dardanelam.

Mesto Galipoli (turško — Galibolu) je važna turška trdnjava ob morski ožini Dardanele. Galipoli čuva izhod iz Dardanel v Marmarsko morje. Mesto leži na polotoku Chersones, šteje 30.000 prebivalcev, ki so večinoma Grki.

Ako se Grkom in Bolgarom posreči zasedi Galipoli in obrežje Dardanel, bil bi to za Turke usodepoln udarec.

Grki na morju.

Poveljnik grškega brodogrja v Egejskem morju poroča, da je torpedni čoln št. 14 dne 23. novembra vdrl v turško maloazijsko luko Aivaly in je napadel turško topničarko. Turki so se tako ustrašili Grkov, da je poveljnik topničarke z mornarji vred zapustil ladj, v katero so še poprej spustili voko. Grški vojaki so topničarko zasedli, a so jo morali zapustiti, ker se je začela potapljati.

Na otoku Mitilene se je turška posadka razkropila v notranje skrite kraje dežele, ko je zapazila Grke. Grki so otok zasedli. Poveljnik egejskega brodogrja je zasedel mesto Plumori. Grki nameravajo zasedi vse otoke v Egejskem morju, ki so še ostali Turkom po sklepu miru z Italijo.

Črnogorsko-turško bojišče.

Pred Skadrom.

Črnogorci so začeli zopet z vso silo obstreljevati Skader. Dne 25. novembra se je posvetoval kralj

Nikita z generalom Martinovičem in Vukotičem o nadaljnjih korakih glede Skadra.

Srbski general Živković, ki je prišel Črnogorcem na pomoč, razpolaga s 50 oblegovalnimi topovi. Vendar se Črnogorci ne mislijo poslužiti njegove pomoči, ker hočejo Skader sami zavzeti.

V Skadru primanjkuje kuriva, kar se sedaj, ko je nastopil mraz, posebno močno čuti. Črnogorci hočejo te dni z odločnim naskokom zavzeti Skader. Turki pa pravijo, da se ne udajo in da imajo še za 3 mesece živil.

Trpljenje Črnogorcev pred Tarabošem.

Te dni se je vrnilo mnogo Cetinčanov, obrtnikov in meščanov, ki so služili v Martinovičevi armadi okrog Siroke gore in Taraboša. Večinoma vsi so vsled silnega trpljenja tako oslabljeni in bolni, da so jih poslali domov. Strašne stvari pripovedujejo o trpljenju in naporih, ki jih mora tamkaj prenašati črnogorska vojska. Ozemlje je vse preplavljeno z vodo, dežuje pa še vedno brez prestanka. Sotorov niso imeli skoro nobenih, a bi tudi mnogo ne koristili, ker je vse razmetal vihar, na tleh pa tako ali tako stoji voda. Po dnevi so stali v neprestanem boju s sovražnikom, ponoči si pa radi njegove bližine tudi niti cigarete niso smeli prižgati, kamoli da bi si zakurili ogenj. Parkrat so vojaki proti povellu napravili ogenj, da bi si vsaj roke ogreli, a so to drago plačali; Turki so takoj namerili svoje topove in vedno je bilo nekaj žrtev. — Zlasti mnogo žrtev so prizadejali Turki Črnogorcem s šrapneli, ker so topove tako postavili, da je padel šrapnel za šrapnelom po celi črnogorski liniji. Na mnogih krajih jim Črnogorci niso mogli odgovorjati, ker radi vode niso mogli izveči svojih topov in preskrbeti dovolj streljiva.

Kaj nameravajo Črnogorci?

O tem je izjavil črnogorski vojni minister dne 20. t. m., general Martinović, sledeče: „Moja sedanja naloga je, zasesti obmorsko ozemlje severne Albanije. Pred štirimi dnevi sem zapustil svoje glavno taborišče v Muričanu in sem poveljništvo pri Tarabošu izročil generalu Gjuroviču. Pri našem prodiranju čez Bojano, katero smo pri Sv. Juriju prekoračili, smo trčili pri Malem Rencitu in Raja Lesi na Turke, ki so se dva dni krčevito branili ter so se še le po hudih bojih umaknili. Zavzetje Skadra za nas ni tako nujno, kakor zasedba primorja. Proti Skadru gre sedaj general Lazović na severo-zahodni strani jezera, in sicer od Varka sem, general Vukotič prihaja čez Zalo mesto za hrbet, jaz pa bom prijel mesto, kakor hitro imam proste roke, z juga od doline Zadrima. Najprej moram zavzeti Leš (kar se je med tem že zgodilo), na kar bomo še prodirali približno 10 kilometrov proti jugu. Reka Matja naj bo meja črnogorskega prodiranja in prihodnjega črnogorskega ozemlja. Mi potrebujemo te rodovitne doline, na katerih bomo skrbeli za umno obdelovanje polja; te doline morajo postati žitnica Črne gore in tem bolj naše pomorske trgovine. Upam, da se nam bodo Albanci podvrgli in izprevideli, da lahko pojdejo z nami.“

General Martinović visoko hvali prostovoljce, posebno one, ki so prišli iz Dalmacije.

Srbsko-turško bojišče.

Pri Monastirju.

Turški paše, o katerih se je izpočetka poročalo, da so bili od Srbov vjeti, so vendar srečno odnesli svoje pete. Ti junaški turški generali so namreč takoj pobegnili, ko so se pričeli turški junaki umikati. Nekateri so jo že hrabro odkurili tri dni pred odločilno bitko, namreč Riza-paša, Kara-paša in Sajd-paša. Le Dzavid-paša je marširal na čelu svojega oddelka proti Babini planini. O Zekki-paši se poroča, da je v bitki pri Bitolju padel, drugi pa pravijo, da se je sam usmrtil.

Boji z razkropljenimi turškimi četami se nadaljujejo. Srbi preganjajo raztresene turške oddelke, se borijo z njimi, jih deloma uničujejo, deloma zajemajo kot vjetnike. Dosedaj je v Bitolju vjetih 10.000 turških vojakov. Srbska armada je zaplenila v Bitolju 51 turških topov, torej skupno 200. — Med tem se je tudi glavni stan srbske armade premestil iz Prilepa v Bitolj.

Prestolonaslednik Aleksander, ki je tudi v teh bojih, kakor pri Kumanovem, osebno vodil borbo, je v slovesnem prihodu korakal v Bitolj, kjer je bil veličastno sprejet. Zvonovi so zvonili in prebivalstvo je prestolonaslednika-osvoboditelja in njegovo vojsko obšipalo s cvetjem. Razlegali so se navdušeni klici: „Živio kralj Peter!“, „Živel prestolonaslednik!“, „Živela srbska armada!“

Srbi zasedli Ohrida.

Srbske čete moravske divizije so dne 23. novembra zavzele mesto Ohrida, ne da bi naletete na kak odpor. Ohrida je albansko mesto, šteje 12.000 prebivalcev in leži ob enako imenovanem jezeru ob cesti, ki pelje iz Bitolja v Elbasan in proti Jadranskemu morju. V povestih in pesmih o kraljeviču Marku se večkrat imenuje mesto in jezero Ohrida.

Smrt junaka. — Cela četa dala življenje za svobodo domovine.

Srbski listi poročajo: Četaš Jovan Grković, splošno znan pod imenom Gapon, je bil rojen v prizrenski okolici. Ko so pa po Stari Srbiji in Makedoniji začele pokati četaške puške, se je s puško v roki podal med četaše. Ko je pred mesecem dni zaoril v Srbiji bojni klic, je bil Gapon s tovariši prvi na mestu,

da v zaslužjenih krajih z bombo in dinamitom naznači zoro svobode. Do Kumanova je delala ta četa pot srbski armadi. Na Kumanovu je dobil Gapon nalog, da se s svojo četo neopaženo približa turški artileriji in jo z bombami ter dinamitom razdene. Usoda in neugodne razmere so pa hotele, da so Turki pred časom opazili četaše. Ves turški tabor je vsul na-nje ogenj iz pušk. Četaši so se umaknili za nek rov in tam odgovarjali s puško. Turki so jih hoteli imeti žive in mrtve, in obkolili so jih od vseh strani. Četaši so videli, da so izgubljeni. Hoteli so pa svoje življenje drago odkupiti. Nehali so streljati in čakali, da so prišli Turki v neposredno bližino. Tedaj se je dvignil na rov Gapon s prižgano bombo v roki. Nešteto pušk se je zablistalo in Gapon je padel, toda istočasno je padla med Turke bomba in neusmiljeno opravila med njimi svoj strahoviti posel. Gaponov zgled je posnemala po vrsti ostala deveterica četašev, dokler ni zadnji padel in ni zadnja bomba trgala teles turških vojakov. Tedaj so planili Turki po dragocenem plenu: Deset krasnih brzostrelnih pušk je ležalo na tleh. A tudi tega veselja jim četaši niso pustili; ko so bili uvideli, da ni nobene rešitve, so puške pokvarili.

Albanski kronprinci.

Albanci so naenkrat zasloveli po Evropi. Prej se javnost za-nje ni dosti brigala, k večjemu se je hvalila njihova hrabrost, s katero so se bojevali za prostost in samovlast proti turškemu zatiralcu; drugi pa so bolj naglašali njihove roparske lastnosti.

Sedaj se je naenkrat veter obrnil. Tisti, ki so jih prej obsojali kot krvoločne in tolovajske, jih sedaj povzdigujejo kot narod z najlepšimi lastnostmi. Kdor pogleda v nemške liste, najde v vsaki številki pravcate slavošpeve na albanski narod. Samo to še leži nemškim opevalcem albanske kulture težko na duši, kako naj bi se izvedla nameravana politična albanska samostojnost. Da bi se te težave rešile, so se evropski javnosti že predstavili kronprinci za albanski prestol. Poleg znanega, vedno se ponujajočega princa Ghika, se tudi ponuja egiptovski princ Ahmed-Fuad, ki je sedaj rektor arabskega vseučilišča v Kairu ter obenem podmaršal v egiptovski armadi. Svojo zahtevo po bodočem albanskem prestolu utemeljuje s tem, da je albanskega pokolenja. — Tretji, ki se ponuja, je princ Viktor Napoleon, katerega baje Italijani tišajo naprej. — Oglasilo se jih bo gotovo še več; saj je znana stvar, da je dandanes veliko več kronprincev kot prestolov.

Nekateri italijanski listi pa bi radi znanega rabruškega vojvode, ki je za časa tripoliške vojske poveljeval italijanskemu brodogradu, spravili na albanski prestol. Baje se je že tudi sam turški sultan sprijaznil s to mislijo ter bo dal iz lastnega nagiba Albancem politično samostojnost, ki bo na ta način srečno prišla pod italijansko nadoblast, kar pa bo najbrž ostala neizpremenjena želja gorečih italijanskih rodoljubov.

Kakor se poroča od zanesljive strani, Albanci sami nočejo veliko slišati o raznih kronprincah. Ker si še sami niso na jasnem, kakšna naj bo njihova bodoča politična samostojnost.

Da bi se dognala jasnost in edinost, je albanski voditelj Ismail Kemal-beg sklical v Draču zborovanje, na katerem naj se izvolijo zastopniki. Do volitve pa ni prišlo vsled velikanskih nasprotstev med navzočimi. Ves poparjen se je podal Kemal-beg iz Drača v Valono, kjer upa, da bo imel več sreče. Še več! Neodvisni Albanci se skrajno upirajo pravoslavni Albanci.

Kolera.

Iz Carigrada se poroča, da kolera ponehuje, ker je baje turška vlada odredila stroge varnostne odredbe proti koleri. Radi tega je število obolelih in umrlih za kolero močno padlo. — Druga poročila pa zopet trdijo, da razsaja kolera še vedno hudo med vojaštvom.

Ob čataldški črti baje umre vsak dan do 1000 oseb. Železniški vozovi vozijo neprestano za kolero obolele osebe. En sam vlak je pripeljal iz čataldške črte v Carigrad 2000 na kolero obolelih oseb, med katerimi jih je bilo 80 mrtvih. Zrak v Carigradu je okužen. V mošeji Hagija Sofija leži 5000 bolnikov, ki jih sirazijski vojaki z nasajenimi bajoneti, da ne more mošeje nihče zapustiti. Zdravnikov in strežajev manjka.

Poročila nemških listov, da se je pojavila tudi v Bolgariji kolera, ne odgovarjajo resnici. Iz Sofije se namreč poroča, da dosedaj oblastim ni znan niti en slučaj kolere.

Poroke pred vojno.

Vojna na Balkanu ima tudi eno posledico, na katero ni mislil noben evropski diplomat. Sklenilo se je v dnevi, preden je bila vojna napovedana, na tisoče zakonov po celem Balkanu. V vsaki vasi, da, skoro v vsaki hiši, kjer so bili mladi vojaki, so se vršile poroke. Pravoslavni duhovniki so komaj sprti opravljali cerkvene obrede. Dostikrat so se morali omejiti le na najbolj važne stvari pri sklepanju zakonov. Povod tem porokam je večinoma želja, da bi pustili svojo nevesto doma kot omoženo ženo, da gre s tem večjim ognjem v boj, ko se ima boriti tudi za družino. Oblasti so te poroke rade videli. — Sicer se pa ta pojav ponavlja pred vsako vojno, četudi ne morda v tem obsegu kot na Balkanu.

Kanoni in milijoni.

V Essenu na Nemškem obstoji veličanska tovarna za topove. Ta tovarna je last družbe „Krupp“.

Dobička ima ta velika družba bogatašev v zadnjem računskem letu 33 milijonov in 700.000 mark ali po naše okrog 34 milijonov kron. — Avstrijska tovarna kanonov, „Skoda“, v Plzinu na Češkem, izkazuje čistega dobička 4'600.000 K ter izplačuje 12% dobička svojim delničarjem. — Francoska tovarna za kanone, „Schneider“, izplačuje 16%ni dobiček (dividenčo). Ob času vojske bo tem bogatašem pšenica še bolj ovete-la.

Ali bo vojska?

Mnogi se boje, da bo Avstrija začela sedaj kmalu vojsko. Mislimo, da je ta bojazen sedaj neopravičena. Vse priprave, ki se delajo v državi, so le radi tega, da se obvarujemo vsakega presenečenja. Sedaj v zimi ne bomo začeli vojske, razen, če bi bili kruto izzzvani, kar pa ni pričakovati.

Resnica je samo, da ima Avstrija sedaj diplomatično vojsko, da se vrše pogajanja s prijatelji in žuganje nasproti neprijateljem, a do vojske z orožjem sedaj ne bode prišlo.

Naše stališče mora sedaj biti, da ne razburjamo ljudstva s črnim slikanjem položaja, kajti za mir, tudi za splošen mir, taka razburjenja niso koristna. Zato smo tudi mnenja, da se je ogibati vsakega zborovanja z izgređi, najsi bodo izgređi za mir ali iz drugih razlogov.

V resnih časih mora narod zaupati svojim političnim voditeljem ter z respim mirom dokazati, da je politično zrel in ne razburljiv zaradi vsake vesti.

Razne novice.

* Godovi prihodnjega tedna:

1. nedelja: 1. adventna, Eligij.
2. ponedeljek: Bibijana, dev.
3. torek: Francišek Ksaverij.
4. sredo: Barbara, d. vica.
5. četrtek: Krišpin, muč.
6. petek: Nikolaj, škof.
7. sobota: Ambr. zij, škof.

Duhovniška vest. Častiti gospod kaplan Viktor Lunder je od Sv. Martina na Pohorju prestavljen h Gornji Poljskavi.

* **Krst najmlajšega nadvojvode.** V ponedeljek, dne 25. novembra, je bil krščen prvorojenec nadvojvode Karla Franca Jožefa in nadvojvodinje Cite. Pri krstu se mu je dalo ime Franc Jožef. Navzočih je bilo mnogo članov cesarske hiše. Cesarja je zastopal kot krstnega botra prestolonaslednik Franc Ferdinand. Mladega Franca Jožefa je krstil dunajski nadškof kardinal dr. Nagl. — Mati nadvojvodinja in mali princ sta zdrava in krepka.

* **Ali bo denar v hranilnicah in posojilnicah res izgubljen?** Med ljudstvom se širijo govorice, da bo šel denar ki je naložen v hranilnicah in posojilnicah, v izgubo, ako pride do vojske. Nekateri pravijo, da bo država vzela ta denar itd. Te govorice so brez vsake podlage in popolnomaneresnične. Denar v posojilnicah in hranilnicah je v slučaju vojske ravno takovaren, kakor drugače. Država tega denarja ne more nikdar vzeti. Miodločno svarimo ljudi, ki imajo denar v hranilnicah in posojilnicah, da naj zdaj denarja iz strahu pred vojsko ne vzdigujejo, ker s tem delajo samo sebi škodo. Denar ne sene nič obrestin se doma tudi lahko izgubi. Ko je bila leta 1908 vojna nevarnost s Srbijo, se je tudi begalo in vznemirjalo ljudi, da bo denar v hranilnicah in posojilnicah vzela država. In res je neki posestnik vzdignil takrat svoj kapital v znesku 5600 K iz posojilnice ter ga skril doma. Kmalu nato je izbruhnil požar in vseh 5600 K je revežu zgorelo, tako, da je čez noč postal siromak. Ko bi bil pustil denar v posojilnici, bi ga bil po požaru lahko vzdignil in porabil za zidanje novih poslopij. Zdaj pa ni imel nič. Prišel je v tisto posojilnico, kjer je imel naloženih 5 tisoč 600 kron ter je moral prositi za 3000 kron posojila. Bridko je obžaloval, da se je dal zbegati in premočiti, da je vzdignil denar. Ljudem torej še enkrat svetujemo, naj bodo mirni in naj denar mirno pustijo v denarnih zavodih.

* **En mesec zastoj se dobi „Slovenski Gospodar“.** Pod katerimi pogoji? Kdor si nanovo naroči „S. Gospodarja“ ter vpošlje že sedaj celoletno naročnino, dobival bo list skozi celi mesec decembra zastoj, naročnina se mu vpiše še le z mesecem januarjem in velja za celo prihodnje leto. — Vrh tega dobijo oni pridni agitatorji, ki nam tudi pošljejo od njih celoletno naročnino, sledeče nagrade: 1. Za 5 novih, za celo leto plačanih naročnikov, lep molitvenik v zlati obrezi; 2. za 10 novih fino vezan molitvenik; 3. za 15 novih lep križ ali lepo stensko podobo, in 4. za 20 novih dragocen križ ali pa veliko stensko podobo. Te nagrade se razpošljejo koncem februarja 1913. Torej prijatelji in prijateljice naše, takoj na delo, da dobimo mi mnogo novih naročnikov, vi pa — nagrade!

* **Stajerski deželni zbor.** Nemški listi prinašajo sledečo vest: „Med Božičem in Novim letom se namerava sklicati deželni zbor h kratkemu zasedanju. Ker se je v zadnjem času razmerje med Slovenci in svobodomiselnimi Nemci zaradi novih krivic poostri-lo,